

МЕТОДИКА ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТОВАРІВ ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ, ЩО МОЖУТЬ БУТИ ВИКОРИСТАНІ У СТВОРЕННІ ХІМІЧНОЇ ЗБРОЇ ТА КОНТРОЛЮЮТЬСЯ

РОЗДІЛОМ 1

КИЇВ 10 - 13 грудня 2013

**«Спеціальні матеріали та пов'язане з ними обладнання»
єдиного списку товарів і технологій подвійного
використання. Порівняння з чинними українськими
списками товарів подвійного використання**

ORGANISATION FOR THE PROHIBITION OF CHEMICAL WEAPONS

Єдиний контрольний список товарів і технологій подвійного використання розроблений на базі контрольного списку ЄС

- Здійснення оперативного та “безпечного” переходу на єдиний контрольний список товарів і технологій подвійного використання
- Оптимізація національного законодавства (інтеграція та структуризація діючого списку товарів подвійного використання)
- Забезпечення національної та міжнародної безпеки та сприяння нерозповсюдженню звичайних видів озброєння, зброї масового знищення та засобів її доставки
- Євроінтеграційний крок

Єдиний контрольний список товарів і технологій подвійного використання розроблений на базі контрольного списку ЄС

Досягненням основної мети є правильна класифікація та ідентифікація товарів, що передбачає встановлення відповідності конкретних товарів, які є об'єктами міжнародних передач, найменуванню та опису товарів, внесених до списків товарів, що підлягають державному експортному контролю

**Законодавча та нормативна база України
в галузі державного експортного контролю, яка регулює
порядок здійснення та державного контролю
міжнародних передач товарів подвійного використання**

- **Закон України "Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання" від 20 лютого 2003 року № 549-IV**
- **Постанова Кабінету Міністрів України від 28.01.2004 р. № 86 „Про затвердження Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання”**
  - **Додаток 4**

Закон України "Про державний контроль за
міжнародними передачами товарів військового
призначення та подвійного використання" від 20 лютого
2003 року № 549-IV
(стаття 1)

- **Товари подвійного використання** - окремі види виробів, обладнання, матеріалів, програмного забезпечення і технологій, *спеціально не призначені для військового використання*, а також послуги (технічна допомога), пов'язані з ними, які, крім *цивільного призначення*, можуть бути використані у військових або терористичних цілях чи для розроблення, виробництва, використання товарів військового призначення, зброї масового знищення, засобів доставки зазначеної зброї чи ядерних вибухових пристроїв, у тому числі окремі види ядерних матеріалів, хімічних речовин, бактеріологічних, біологічних та токсичних препаратів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України

Україна є учасницею міжнародних договорів та конвенцій, серед яких:

- Договір про нерозповсюдження ядерної зброї
- Конвенція про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсинної зброї та про її знищення
- Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення
- Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань
- Угода між Україною та МАГАТЕ про застосування гарантій у зв'язку з ДНЯЗ та ДОДАТКОВИЙ ПРОТОКОЛ до Угоди

Україна є учасницею усіх багатосторонніх міжнародних режимів експортного контролю:

- Вассенаарська домовленість
- Група ядерних постачальників
- Комітет Цангера
- Режим контролю за ракетними технологіями
- Австралійська група

Список товарів, що можуть бути використані у створенні
хімічної зброї

(додаток 4 до Порядку, затвердженого постановою КМУ від 28 січня 2004 р. № 86)

Частина I “Хімікати”

Розділ 1

Розділ 2

Розділ 3

“А”

“Токсичні
хімікати”

“В”

“Прекурсори”

Частина II
“Обладнання”

Позиція II.1
“Виробничі
потужності,
установки та
обладнання”

Позиція II.2
“Системи та
датчики контролю
токсичних газів”

Частина III “Технології”

Позиція III.1
“Технології у
будь-якому
вигляді, що
можуть бути
використані для
розроблення,
виробництва або
використання
хімікатів та
обладнання,
включені до
частин I та II цього
Списку”

Єдиний контрольний список товарів і технологій подвійного використання розроблений на базі контрольного списку ЄС

- **1C350** Хімікати, які можуть використані як прекурсори для токсичних хімічних речовин, наведені нижче, та “хімічні суміші”, які містять один або більше таких хімікатів:
- **ОСОБЛИВА ПРИМІТКА:**
- **ДИВ. ТАКОЖ СПИСОК ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПОЗИЦІЮ 1C450**
- **1C450** Токсичні хімікати та прекурсори токсичних хімікатів, наведені нижче, а також “хімічні суміші”, які
- містять один або більше таких хімікатів або прекурсорів:
- **ОСОБЛИВА ПРИМІТКА:**
- **ДИВ. ТАКОЖ ПОЗИЦІЇ 1C350, 1C351.d. ТА СПИСОК ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ**
- а. токсичні хімікати, наведені нижче:
- б. речовини, які можуть використовуватися для створення токсинів, наведені нижче:

Єдиний контрольний список товарів і технологій подвійного використання розроблений на базі контрольного списку ЄС

Список товарів і технологій подвійного використання включає товари, що можуть бути використані у створенні:

- звичайних видів озброєнь, військової чи спеціальної техніки;
- ракетної зброї;
- ядерної зброї;
- **хімічної зброї;**
- бактеріологічної (біологічної) та токсинної зброї

Єдиний контрольний список товарів і технологій подвійного використання розроблений на базі контрольного списку ЄС

Список поєднує в єдиному списку контроль по різним багатостороннім режимам:

- Вассенаарська домовленість;
- Режим контролю за ракетними технологіями;
- Група ядерних постачальників;
- Австралійська група;
- Конвенція про заборону хімічної зброї

Єдиний контрольний список товарів і технологій подвійного використання розроблений на базі контрольного списку ЄС

Принцип побудови :

- Номери позицій мають 5 знаків (1С350)
- Десять категорій (0-9)
- Кожна категорія має п'ять однакових груп
- (А, В, С, D, E)
- Позиції з кожного режиму мають окремі розділи в межах кожної категорії

Єдиний контрольний список товарів і технологій подвійного використання розроблений на базі контрольного списку ЄС

Перший знак від 0 до 9 означає технічну категорію

•Розділ 0	Ядерні матеріали, установки та обладнання
•Розділ 1 обладнання	Спеціальні матеріали та пов'язане з ними
•Розділ 2	Обробка матеріалів
•Розділ 3	Електроніка
•Розділ 4	Комп'ютери
•Розділ 5 інформації”	Телекомунікаційні засоби та “захист
•Розділ 6	Датчики та лазери
•Розділ 7 радіоелектроніка	Навігаційне обладнання та авіаційна
•Розділ 8	Морська справа
•Розділ 9	Авіакосмічна справа та двигуни

Єдиний контрольний список товарів і технологій подвійного використання розроблений на базі контрольного списку ЄС

Другий знак (буква) – А, В, С, D, Е – означає групу товарів

А – системи, обладнання і компоненти

В – випробувальне, контрольне та виробниче обладнання

С – матеріали

D – програмне забезпечення

Е - технології

Єдиний контрольний список товарів подвійного використання
розроблений на базі контрольного списку ЄС

Третій, четвертий та п'ятий знаки (цифри) –
ознаки режимів або національного контролю:

000-099 – Вассенаарська домовленість

100-199 – Режим контролю ракетних технологій

200-299 – Група ядерних постачальників

300-399 – Австралійська група

400-499 – Конвенція про заборону хімічної зброї

500-899 – Зарезервовано

900-999 – Національний контроль

Єдиний контрольний список товарів і технологій подвійного використання розроблений на базі контрольного списку ЄС

- **1C350 (АГ)** Хімікати, які можуть використані як прекурсори для токсичних хімічних речовин, наведені нижче, та “хімічні суміші”, які містять один або більше таких хімікатів:
- **ОСОБЛИВА ПРИМІТКА:**
- **ДИВ. ТАКОЖ СПИСОК ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПОЗИЦІЮ 1C450**
- **1C450 (КХЗ)** Токсичні хімікати та прекурсори токсичних хімікатів, наведені нижче, а також “хімічні суміші”, які
- містять один або більше таких хімікатів або прекурсорів:
- **ОСОБЛИВА ПРИМІТКА:**
- **ДИВ. ТАКОЖ ПОЗИЦІЇ 1C350, 1C351.d. ТА СПИСОК ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ**
- а. токсичні хімікати, наведені нижче:
- б. речовини, які можуть використовуватися для створення токсинів, наведені нижче:

Єдиний контрольний список товарів подвійного
використання розроблений на базі контрольного списку
ЄС

- Всі держави, які беруть участь у роботі
Австралійської групи, є також сторонами
Конвенції по забороні хімічної зброї (КХЗ) та
Конвенції по забороні біологічної зброї (КБО),
всіляко підтримуючи зусилля, що вживаються
у рамках цих конвенцій позбавити світ від
ХБО.

Єдиний контрольний список товарів і технологій подвійного
використання розроблений на базі контрольного списку ЄС

Приклад

1 C 450

**Категорія 1 -
Спеціальні матеріали**
□ та пов'язане з ними
□ обладнання

Товар - 01
Від 400 до 499

Підкатегорія А
Матеріали

**Режим – Конвенція про
заборону хімічної зброї**

Класифікація, ідентифікація товару та визначення відповідних критеріїв ризику

- Класифікація товару:

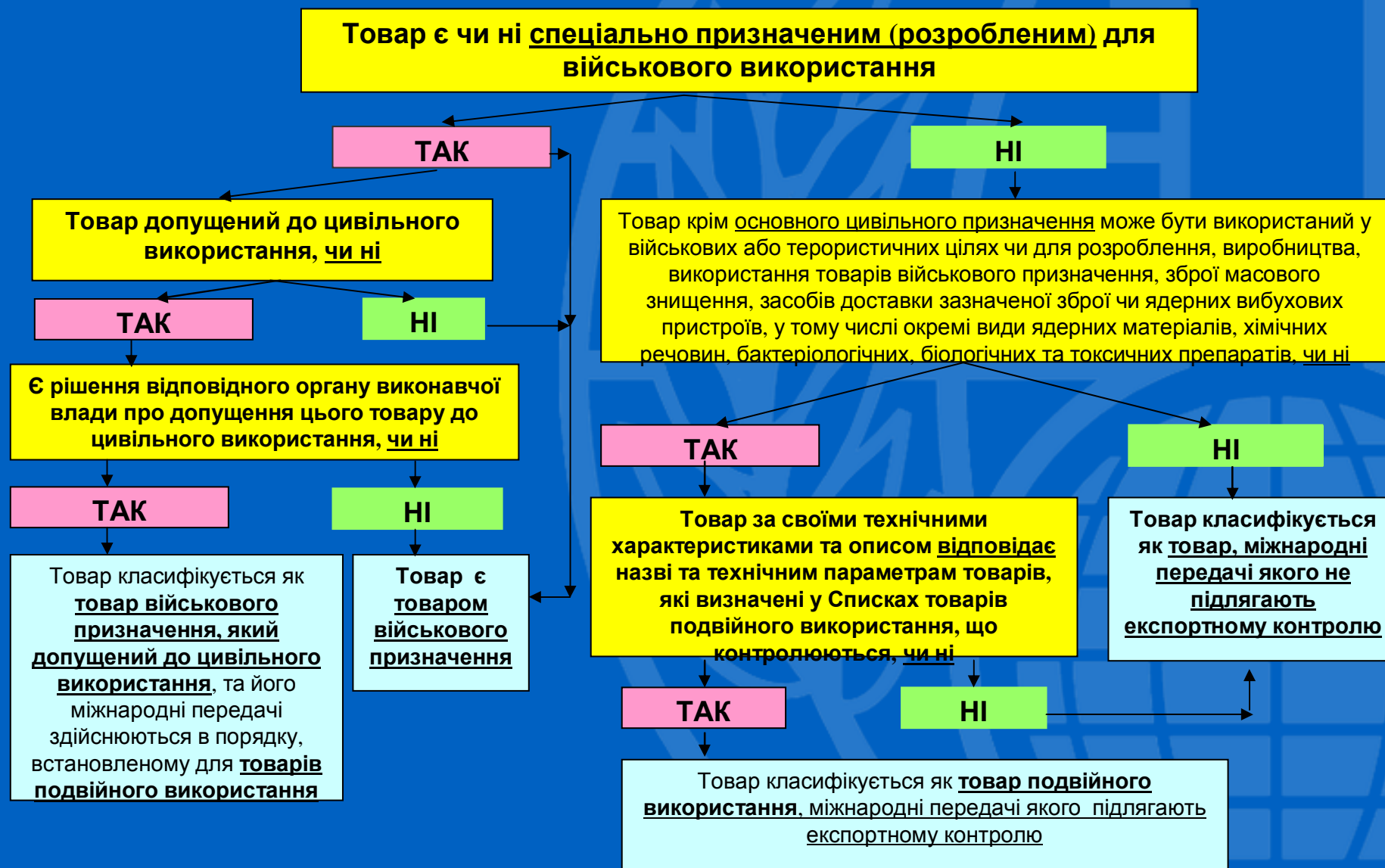
Товари військового призначення (ТВП);

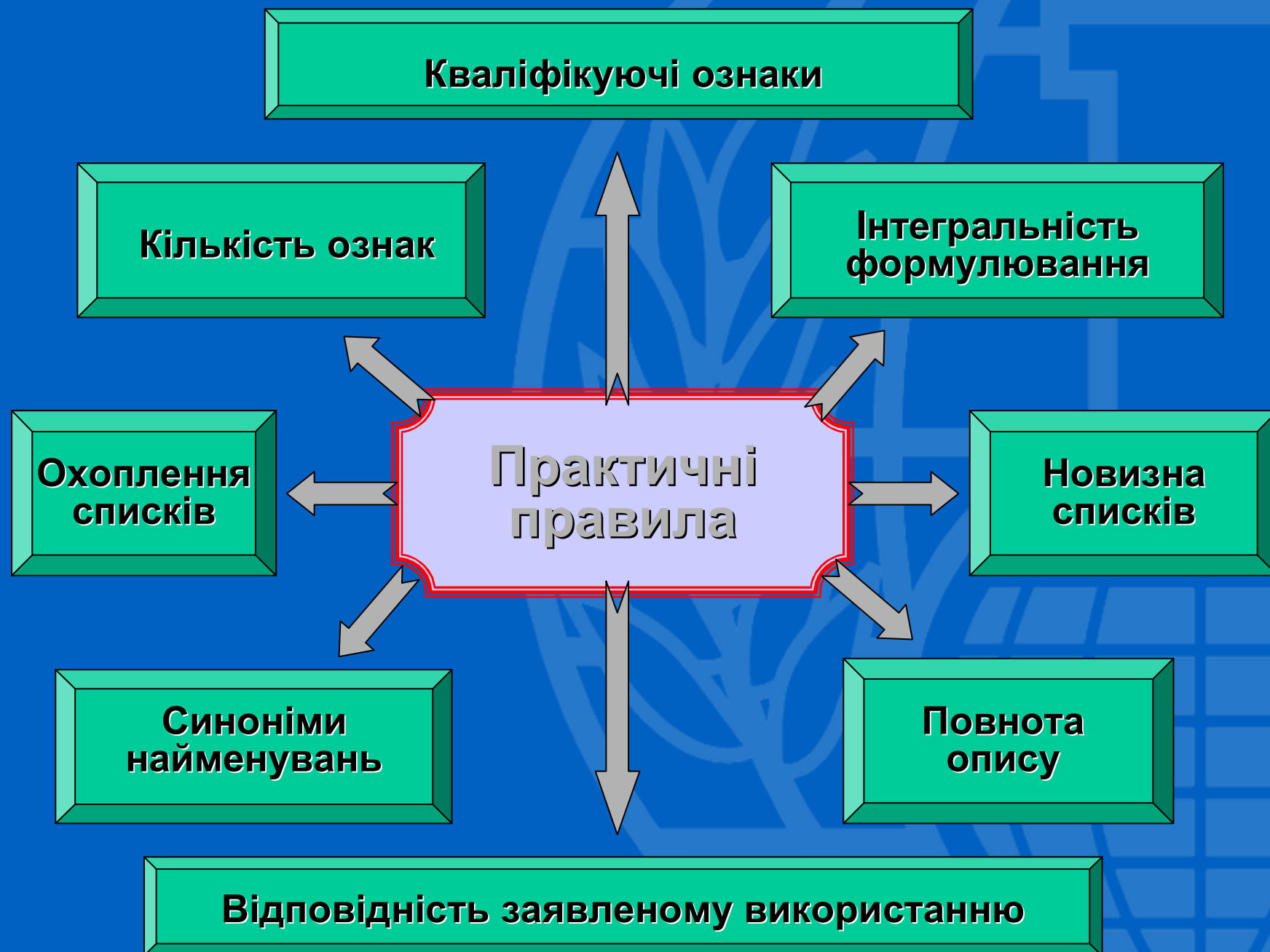
Товари подвійного використання (ТПВ);

Товари, не включені до контрольних списків (Catch all);

- Ідентифікація товарів - встановлення відповідності конкретних товарів, які є об'єктами міжнародних передач, найменуванню та опису товарів, внесених до контрольних списків;
- Аналіз країн та кінцевих споживачів контрольованих товарів

Порядок проведення попередньої ідентифікації товарів

Повнота кваліфікуючих ознак

**Вичерпним чином описуються всі
кваліфікуючі ознаки
(властивості)**

фізичні,
хімічні,
технічні,
кількісні,
якісні,
призначення

Синоніми найменувань товарів

Для найменування матеріалів пункт контрольного списку може використовувати різні системи назв .

Пошук матеріалу в списках по єдиному найменуванню матеріалу (ключовому слову) не є надійним.

Тексти контрольних списків можуть містити:

- Номенклатурну хімічну назву індивідуальної сполуки (трифторид хлору) ;
- Номенклатурну хімічну назву класу або групи сполук (металоорганічні сполуки алюмінію) ;
- Тривіальну хімічну назву сполуки (карбід бору) ;
- Хімічну формулу сполуки (ClF_3) чи багатокomпонентної системи (Fe - Al- Cr) ;
- Технічну назву матеріалу (графіт) ;
- Торгову марку матеріалу (тефлон , стекларм) .

Повнота опису в контрольному списку

Повний текст пункту контрольного списку містить важливу додаткову інформацію: пояснення умов, при яких товар контролюється; умови, за яких окремі види даного товару не контролюються; наявність контролю даного товару за іншими списками; умови, за яких товару з погіршеними характеристиками стає контрольованим.

•Приклад:

- 1C230 Берилій металевий, сплави, що містять більше 50 % берилію за вагою, сполуки берилію та вироби з них,
- відходи або брухт з будь-чого, зазначеного у цій позиції, інші, ніж зазначені у Списку товарів військового призначення.

•ОСОБЛИВА ПРИМІТКА: ДИВ. ТАКОЖ СПИСОК ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

- Примітка: за позицією 1C230 контролю не підлягають:
  - а. металеві вікна для рентгенівських апаратів або пристроїв для каротажу свердловин;
  - б. профілі з оксиду берилію у готовому вигляді або у вигляді напівфабрикатів,
  - спеціально розроблені для електронних блоків або як підкладки для електронних схем;
  - с. берил (силікат берилію і алюмінію) у вигляді смарагдів або аквамаринів.

Інтегральність пунктів списку

Пункти нижнього рівня списку - невід'ємна частина всього розділу і трактуються з урахуванням всіх вступних приміток, технічних приміток, зауважень і визначень, встановлюваних даним розділом.

Новизна контрольного списку

При проведенні ідентифікації повинна використовуватися остання редакція контрольних списків.

Відповідність заявленому використанню

Виявляють всі області техніки, де застосовуються або можуть бути застосовані товари і технології, в тому числі можливість використання для створення ЗМУ, засобів їх доставки, інших видів озброєння і військової техніки або використання в терористичних актах.

Відповідність заявленому використанню

Контрольований згідно зі списком РКРТ

гідразин з концентрацією більше 70% і його похідні, включаючи монометілгідразин (амідол), у цивільних галузях захищає від корозії пароенергетичне обладнання, є ініціатором полімеризації, вихідним продуктом отримання численних медичних препаратів, гербіцидів, регуляторів росту рослин, волокон, антиоксидантів і т.д.,

але гідразин і його похідні є ракетним паливом.

Ідентифікація хімікатів: Упаковка

- Складно провести ідентифікацію хімікату візуально
- Вони можуть бути упаковані різними способами

Ідентифікація хімікатів: Зовнішній вигляд

- Хімікати, що контролюються неможливо ідентифікувати по зовнішньому вигляду
  - Зазвичай вони безбарвні або жовтого кольору, як і інші хімікати

Ідентифікація хімікатів: Аналіз

- Аналіз зразків може бути проведений в лабораторії або просто на місці, але це несе:
- певні витрати
- викликає затримку за часом
- необхідна наявність відповідного обладнання

Основні етапи ідентифікації

- Найменування хімікату
- Номер - CAS
- Код хімікату в гармонізованій тарифній системі – NTS
- Національне законодавство

Ідентифікатори хімікатів: Номер CAS

- Хімічна реферативна служба
- Chemical Abstract Service (CAS)
підрозділ американського хімічного товариства воно підтримує реєстр CAS, детальну базу даних хімічних речовин на сьогоднішній день :
- більше 60 мільйонів найменувань

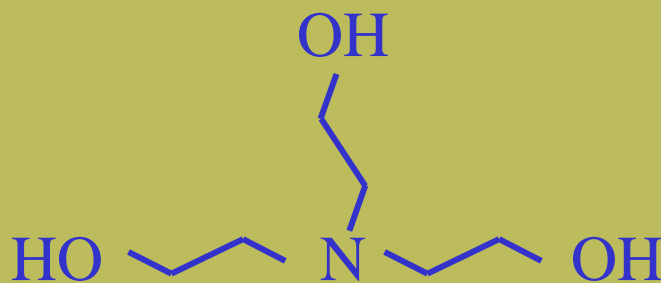
Хімічні ідентифікатори - Найменування

- 102-71-6 Trietanolamina
- 102-71-6 2,2',2''-Nitrilotriethanol
- 102-71-6 2,2',2''-Nitrilotris[ethanol]
- 102-71-6 Alkanolamine 244
- 102-71-6 Daltogen
- 102-71-6 Ethanol, 2,2',2''-nitrilotri-
- 102-71-6 Ethanol, 2,2',2''-nitrilotris-
- 102-71-6 Nitrilotriethanol
- 102-71-6 Sterolamide
- 102-71-6 Sting-Kill

Хімічні ідентифікатори - Найменування

- 102-71-6 Trietanolamina
- 102-71-6 TEA
- 102-71-6 TEA (amino alcohol)
- 102-71-6 TEOA
- 102-71-6 Triethanolamin
- 102-71-6 Triethanolamine
- 102-71-6 Tris(.beta.-hydroxyethyl)amine
- 102-71-6 tris-(2-Hydroxyethyl)amine
- 102-71-6 Tris(2-hydroxyethyl)amine
- 102-71-6 Trolamine

Хімічні ідентифікатори: Хімічна структура

Унікальний ідентифікатор, але
Складно для не хіміків
Не легко для пошуку
Як правило, не включені в оформлення документації

Хімічні ідентифікатори: Номер ООН

- Використовуються для класифікації небезпечних вантажів, Корисні в деяких випадках, але більшість за хімічних речовин не мають унікальний номер ООН і підпадають під категорію з іншими хімічними речовинами, які представляють подібні небезпеки

EMERGENCY CONTACT 1-000-000-0000		EXAMPLE OF EMERGENCY CONTACT TELEPHONE NUMBER	
NO. & TYPE OF PACKAGES		HAZARD CLASS OR DIVISION NO.	QUANTITY
1 TANKTRUCK	UN1219	ISOPROPANOL 3	II 12,000 LITERS
ID NUMBER		SHIPPING NAME	PACKING GROUP

EXAMPLE OF PLACARD AND PANEL WITH ID NUMBER

The 4-digit ID Number may be shown on the diamond-shaped placard or on an adjacent orange panel displayed on the ends and sides of a cargo tank, vehicle or rail car.

A Numbered
Placard

or

A Placard
and an
Orange Panel

1219

Інші хімічні ідентифікатори

- Інші системи для ідентифікації хімікатів відносно складні і не використовуються широко в промисловості і в торгівлі у зв'язку з чим їх застосування обмежене

Коди гармонізованої тарифної системи- NTS

- Отруйна речовина нервово-паралітичної дії
- Прекурсор (З 2007 року термін застосовується для позначення речовин, пов'язаних з виробництвом наркотичних («прекурсори наркотичних засобів»), сильнодіючих або вибухових речовин)
- Тіонілхлорид (КХЗ- 3В14) **NTS 2812.10**, CAS 7719-09-7
- (Назви: тіоніл дихлорид, хлористий тіоніл, сульфініл дихлорид, діхлорсульфоксид...)
- хлорангидрид сірчистої кислоти, безбарвна паруюча на повітрі рідина з задушливим запахом
- хлоруючий агент для каучуку, у виробництві барвників, лікарських засобів; прискорювач полімеризації деяких похідних етилену
- 1C350
- 9. хлористий тіоніл (CAS 7719-09-7, A9)

- Держави учасники КХЗ зобов'язані:
- Не допускати експорту та імпорту хімікатів списку 1 до держави не учасниці або в треті країни
- Повідомляти про постачання хімікатів списку 1 в своїх оголошеннях
- Не допускати експорту та імпорту хімікатів списку 2 до держави не учасниці або в треті країни
- Не допускати експорту та імпорту хімікатів списку 3 до держави не учасниці без гарантій що цей хімікат буде використаний тільки в цілях дозволених конвенцією
- Повідомляти про імпорт та експорт хімікатів списків 2 і 3 у сукупних національних даних

Дякую за увагу.